

sedništvom pokojnega dra. Coste je pa z nevoljo podrl vso to sleparsko mešetarijo ter ni ne ena akcija kteremu ustanovitelju se darovala. In to je storil opravični svet v prvi vrsti zato, da se banki od nobene strani „švindla“ očitati ne bi mogel; iz druge strani pa z ozirom na vlado, ki je slovensko zavarovalnico nekako pisano gledala in bi jo bila še bolj, ko bi se bile akcije tako „delile“, kakor so se po drugod.

Gledé na česke založnice, na mnoge akcijske društva za izdelovanje sladkorja itd., katere je vlada prav ostro nadzorovala in pri najmanjših pomanjkljivostih tudi strahovala, bila je opaznost opr. sveta banke „Slovenije“ jako dobra. Toliko bolj je pa obžalovati, da ni sedanja vlada z enako odločnostjo gledala na druge, veliko bližnje banke. Tako kaže kurs prej omenjene hipotekarne banke, pri ktere je minister dr. Banhans v opravičnem svetu bil, pri akcijah — —, kar pomenja velik polom vrednosti. To pa sega do premoženja, katero bi ne smelo nikdar borznim premembam podvrženo biti. Pri banki so se namreč proti zastavnim listom (Pfandbriefe) z dopuščanjem vlade na dobre obresti vlagali denarji vstanov, pod državnim nadzorstvom stojećih naprav, pupilarni, poverenski (fidejkomisarski) in hranilni denarji. Ker je borza kakor vreme, se preminja tudi vrednost borzinih akcij, ki zamore tudi rakom zvižgat iti. In kdo je potem porok za vloženo premoženje ubozih sirot? Daje li ktera banka pupilarno varnost? In vendar so se pravila omenjene banke tako tolmačila!

Tako so se snovale banke za ustavaškimi vladami, in to je treba pred očmi imeti, da se prav umejo izpovedi nekterih prič v Ofenheimovi pravdi. Poslušajmo danas, kako da se je zagovarjal bivši

minister Giskra.

V štiri ure dolgem govoru pojasnoval je vse zatoženca Ofenheima zadevajoče zatožbine točke in sicer tako, da on — dr. Karl Giskra — nobene krivice pri njem ne najde! Da je Ofenheim z drugimi vred 100.000 gld. od podvzetnika Brassey-a dobil in potem pri raznih prilikah zopet tisoče primešetaril, to se Giskri celó po pravici dozdeva kakor tudi prav nič krivega v tem ne vidi, da se je podvzetniku iz vplačanih akcij 1.900.000 gld. „naprej dalo“. Meni — pravi Giskra — je bilo malo mar, kaj da Brassey s temi denarji dela. Pogodil se je za 24 milijonov z društvom; kam da je spravil one „predhodne stroške“, ali jih je razdelil, ali v blato vrgel, ni brigalo nikogar zmed nas opr. svetovalcev.

Veljati ne pusti, da bi bila železna cesta slabo izdelana, češ, da so svetli cesar sami bolj odličnim osebam odlikovanja dati blagovolili. Še le Brestel in dr. Schaffle sta kot ministra, vsak po enkrat, napake pri železnici grajala, dr. Banhans pa ne, in je vendar železnico pod sekvestra dal! — Od koncesijonarjev je res on (dr.

Giskra) 100.000 gld. „nagrade“ prejel, ker so v to cesar dovolili, in ker je kot opr. svetovalec za svoj trud pravico do tega imel.

Na vprašanje zagovornika dra. Neude, ali se zamore Ofenheimu v krivdo šteti, da je v poročilu do ministerstva rekel, da posodi bankir Richter v Berlinu društvu 5.400.000 gld. po 76⁰/₁₀₀, dejansko pa je le dal 75¹/₂ %, odgovori Giskra, da ni to čisto nič napčnega, marveč navada! — Slednjič hvali Giskra Ofenheima, s kterim sta si po prvi ženi v daljni zlahti, kot zvedenca, uradnika in očeta rodovine, protestuje proti temu, ker je državni pravnik zoper njega in druge opravilne svetovalce trdil, državni pravnik se pa izgovarja, da osebno nobenega svetovalca zbadati ni hotel.

Takošni so bili nazori zastran osnovanja bank za ustavaškimi vladami in v taci okolščinah — so se vršili poslovi Ofenheima in družih.

Gospodarske stvari.

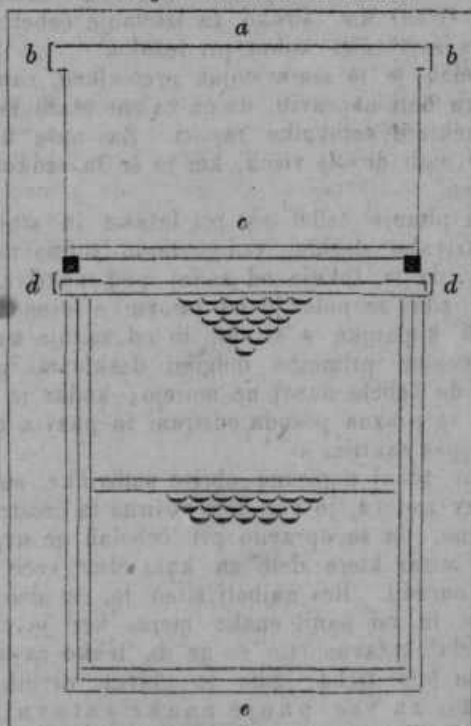
Lembaški panji ali koši.

VI.

Stojak (Ständer) je po koncu postavljen ležak, ki ima dva, tri ali še več oddelkov ali etaž vloženih s satovniki.

Stojak se da samo od zadnje strani odpreti, kder ima dverce. Prednja stena in postranske stene so 0.040 Mm. debele, pod in pokrov je iz 0.025

D. Stojak s satovnikom vložen.



Merilo 0.010 Mm. = 0.050 Mm.

Mm. debelih desek, ravno tako dverci, ki so ob straneh za 0.005 Mm. zarežane, da se lepo prilagajo.

Stojak je od znotraj visok 0.425 Mm., širok 0.236 Mm., in globok 0.410 Mm.; od zunaj je po zgornji dobelosti sten visok 0.475 Mm., širok 0.316 Mm. in dolg ali globok 0.475 Mm.

Od znotraj ima dva oddelka: zgornji oddelk je za male, spodnji pa za večje satovnike; v vsakem oddelku ima 10 satovnikov postora. Najpoprej se napolni spodnji oddelk in potem, če je treba, se spustijo čebele v zgornjega, ker se nad satovniki ležeče deskice odstranijo. V spodnjem oddelku je pri podu 0.010 Mm. prazen prostor pod satovniki, kateri visijo na postranskih stenah v zarežah *dd*), ki so 0.010 Mm. globoke in 0.014 Mm. visoke; nad temi zarežami ste pribiti dve letvici ali lašti 0.007 Mm. debeli in široki, ter po potrebi dolgi, kamor se položijo deskice primerno dolge in 0.007 Mm. debele, 0.025 Mm. pa široke, s katerimi se satovniki zakrijejo; te deskice se odstranijo, kedar je treba zgornjo etažo obljnditi, kamor se obesijo mali satovniki, ki visé v zarežah *bb*), ktere so 0.010 Mm. globoke in 0.017 Mm. visoke. Kakor pri ležakih se tudi tukaj satovniki zakrijejo na zadnji strani z oken-cem, skoz katero je moči čebele gledati in opazovati. To okence pa ne sme viši biti, kakor je satovnik, da ni na poti, in da se v zarezo lepo obesi; tudi pretesno ne sme biti, da se da ročno odpirati, kedar je treba. Za zgornji oddelk mora biti drugo primerno visoko in široko okence ali deska, da se zamore vse lepo zakriti in zadelati, pa tudi po potrebi razširiti ali zmanjšati.

Žrelo je na sredi prve strani 0.010 Mm. visoko in 0.060 Mm. široko za izletanje čebel previeno s zatvornico kakor pri ležaku.

Komu je te mere stojak premajhen, zamore si večega dati napraviti, da ga za eno etažo zviša, ali za nektare satovnike razširi. Za naše kraje tukaj je mali dovolj visok, ker je še ta redkokrat napolnjen.

Za pitanje čebel se pri ležaku in stojaku dve pokrivalni deskici vzdignete in toliko nazaj položite, da je luknja od zadaj pod pokrivalom zakrita; zdaj se položijo na satovnike lesene koritea ali kopanjke s strdjo, in od zadnje strani se z drugimi primerno dolgimi deskicami panj zakrije, da čebele nazaj ne morejo; kedar je vse povžito, se prazna posoda odstrani in panj z deskicami spet zakrije.

Kar tukaj popisane obrise satovnika, stroja in panjev zadeva, je vse bolj obširno in prostrano primerjeno, da se opravilo pri čebelah ne overa, ako je mizar ktere dele za kaki Mm. večje ali manjše naredil. Res najbolj sitno je, če niso vsi satovniki in vsi panji enake mere, ker je delo pri čebelah težavno, ter se ne da lahko ravnati, kakor bi bilo treba; zato je glavno ravnilo in pravilo to: za vse panje enake satovnike, kar se po gori popisanim stroju za izdelovanje

satovnikov lahko doseči da — in potem je veselo biti čebelar.

Satovnik in stroj za izdelovanje satovnikov, kakor tudi panji tukaj narisani in popisani so zato „lembaški“ imenovani, ker se tukaj po tej meri in tej sestavi delajo in rabijo, ter so kakor najročnejši spoznani. Izdeluje pa jih po primerni ceni g. Janez Žižek, mizar v Lembahu. H.

Smreka, koristno drevo.

Vsak dan vidimo po železuici les v tuje kraje odvažati; treba tedaj skrbeti, da nam ga ne bo zmanjkalo, in pred vsem, da spodrejšamo gozde, ki nam največ dobička obetajo. Bor je res dobro drevo, ker hitro raste in veje dobro služijo za grobanje vinogradov; alj borov les je le samo za kurjavo, za drugo porabo ne služi. Memo bora je smreka več vredna, ker v pripravi zemlji naglo raste, daje lesu za stavbe in za marsiktero drugo rabo, ako je le bila dobro oskrbljena in suhil vej o pravem času otrebljena.

Kdor hoče smrekov les za rabo imeti, naj skrbi pred vsem za to, da se v deblo „Petrovih klinov“, to je: suhil vej in grč ne vraste. Smreka namreč posebno mlada rada košato raste, nastavlja od spodaj obilno postranskih vej, ktere se sčasoma posušijo, pa vendar ne odpadejo, temuč se v deblo vrastejo in delajo grčast les, ki ni kaj prida, ker grče rade iz desek, ko so se posušile, izpadejo, in tako nastanejo luknje. Kdor hoče tedaj lep les za deske in drugo rabo imeti, mora postranske veje mladih smrek pridno trebiti, to je: dve tretjini drevesne dolgoti mora gladko pri deblu odžagovati, da se rana lahko zaceli. Tudi velikim drevesom je dobro nepotrebne veje do dve tretjini drevesne visokosti odstraniti, da deblo lepo gladko postane; višje se pa drevo ne sme klestiti, sicer bi mu to škodovalo in ga v rasti zaviralo. —

Pa ne samo z ozirom na les, ampak tudi gledé stelje je dobro črn les marljivo zasajati. Kadar nastopi sneg in zima, preden je še listje z drevja odpadlo, kakor lanske jeseni, pride gospodar v največjo zadrego, ako mu stelje menjka. Če pa ima črnega lesu in ga skoz leto dobro špoga, bo imel za zimo dovolj stelje, ki daje tudi najboljši gnoj. V največji sili se da iz smrekovja tudi pri globokem snegu stelje dobiti.

Gospodarske skušnje.

Žveplo dober pomoček zoper krompirjevo bolezen. Zrežan krompir za seme se neposredno pred sajenjem z žveplovno moko dobro potrosi in potem sadi. Pozneje, ko mlade krompirjeve zeli že skozi zemljo poženejo, se tudi te z žveplom tako potrosijo, kakor je to pri vinski trti v navadi. Na Tirolskem so neki s tem dober uspeh dosegli.

Orehovo listje živini strup. Dostikrat se nahajajo orehova drevesa na pašnikih. Zgodilo se je, da je troje goved, ki so na paši pod orehom listje, ki je bilo že črno, plesnivo in mazljivo, s travo vred povžila, v 24 urah poginila. Našli so, da so se z orehovim listjem ostrupila. Toraj pozor!

Porezovanje korenin sadunosnim drevesom rodovitnost povišuje. To se pa tako naredi: Odgrebe se okoli debla prst, da se korenine pokažejo in potem tiste, ki niso zdrave, precej močno prikrajšajo. Jama se z dobro gnojno prstjo zasuje, močno zalije in rodovitnost drevesa je povišana. Tudi prikrajšanje zdravih korenin ne škoduje, ker se stare korenine tako siliijo nove tanke sesavne koreninice pognati. To delo se mora pa kratko prej storiti nego začne sok v drevo stopati, tedaj zarano spomladi, ko se zemlja raztali, ali pa jeseni m. septembra. Pridjati dobre gnojne prsti je že samo ob sebi koristno, boljše je še pa, ob enem tudi korenine prirezati in drevesu tudi še vrh nekoliko pristriči.

Kako trsovje rezati? Navadno se pri nas reže z vinjeki. Paziti je na to, da se odreže tako, da ostane zgornje oko za odrezno od zadi. Če nastopi deževno vremo, se deževne kapljice odcejajo po odrezu navzdol, kjer očesa ni, in tako se brani zadi skrito oko zmrzljave, ki spomladi po deževju rada nastopi.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 9. febr. (V zadevi slovensko-nemškega slovarja). V saboto se je obhajala že petnajsta obletnica za ranjnim knezoškofom Antonom Alojzijem in „Slovenec“ je pri tej priliki vprašal, zakaj še zdaj niti ena pōla po njem zagotovljenega slovensko-nemškega slovarja ni prišla na dan? G. knezoškof, ki imajo izvršiti oporoko svojega prednika, so to reč prepustili stolnemu kapitelnu, ali bolj prav gosp. proštu dru. Pogačarju.

Najprvo je bil vredovanje po raznih možeh že nabranega gradiva izročil g. Levstiku. Nihče ne dvomi, da je g. Levstik zmožen za tako delo, a namesto podano gradivo marljivo vredovati, delal je pri njem brez konca in kraja svoje študije. Zdaj je g. prošt naprosil g. Pajka v Mariboru, da bi prevzel vredovanje. G. Pajk je obljubil za poskušnjo izdelati nekatere pōle in poslati jih v pretres. A določeni čas je že davnej minul, od omenjenih pōl pa ni ne duha ne sluha. Mislimo pa, da odkar je g. Pajk kupil mariborsko tiskarno in prevzel tudi vredništvo „Zore“, ne more imeti za tako važno in trudapolno delo potrebnega časa in da je to glavni vzrok, da obljubljenih pōl še ni na dan.

Če pojde tako naprej, bomo čakali še 15 let, preden se z delom prične, slovarja pa sedanji rod dočakal ne bode. Kolikor so nam znane razmere, bilo bi najbolje, da bi se delo izročilo g. Navratilu, ki bi naj pri ministerstvu za par let prosil odpusta, potem pa v Ljubljani vredoval slovar. G. dr. Pokljukar pa, ki po svoji zaročitvi z Aleksandrino Blaznikovo prevzame Blaznikovo tiskarno, bi gotovo gledal na to, da bi se slovar lično in tudi po ceni natisnil. Ker je reč ta za Slovence tolikanj važna, je deželni odbor enkrat že popraševal, kaj in kako je z Wolfvim slovarjem; prav bi bilo, da bi reč še enkrat sprožil, sicer bomo Slovenci zaradi nehajstva tudi v tej stvari na škodi.

Iz Mozirja, dné 7. sveč. (Naša branilnica?) Uvodni članek v štev. 23. „Sl. Naroda“ pod napisom: „Zopet posojilnične zadrugé“ je povod mojemu dopisu, da naslikam nekaj tužnega o mozirski posojilnici. Bilo je namreč pretečeno poletje, ko so gornji savinčani osnovali na g. dr. Vošnjaka prigovarjanje v Mozirju posojilnično zadrugo. — Zbralo se je takrat v Mozirju dosta odličnih možakov gornje savinske doline; volili so predsednika, tajnika, denarničarja in vse, kar je društvu potreba. Društvo ima tudi vse potrebne tiskovine, tudi je že prvi dan prišlo v denarnico nekaj stotakov. Od istega dneva se pa nič več o posojilnici ne čuje, zadruga spi zimsko spanje.

Večkrat sem slišal pogovarjati se o posojilnici, pa kaj da je ž njo, ne vem. Uzrok temu nehajstvu je po mojih mislih ta, ker je predsednik na Rečici, denarničar in tajnik pak v Mozirju. Nobeden se dela ne loti, in tako se bodo žalibože uresničile moje besede, katere sem pri osnovanju društva pisal v neki slovensk list: „Upamo, da ne bode posojilnici „sreče dar — kľofuta.“ —

In vendar imamo v Mozirju več nego tri veljavne možake, kateri bi se lahko dela lotili in bi šlo prav lepo. Treba le količkej požrtvovanja za gmotni blagor ljudstva. Mozirjani, vzbudite se k delovanju, skličite skupaj sejo; zmenite se in lotite se enkrat „viribus unitis“ dela in bode šlo od rok. Vse imate za posojilnico pripravljeno, le delati treba. Naj bi slavni srenjski odbor to kot srenjsko zadevo pospeševal, kar je tudi res, kajti dobiček pripada lahko srenjskima blagajnicama v trgu in v okolici, ali se pa obrača v dobrodejne namene. Naj bi spodbudni glas ne bil zastoj!

Mozirski.

Iz Radgone, 8. febr. (Za prti me je. Žitno trštvo. Stara napaka Slovencev.) Še zdaj imamo mejo proti Ogrskemu zaprto, čeravno že cele mesece o kugi ni slišati nič. Ogrji so itak straže med železnogradsko in salaško županijo že odstranili, — znamenje, da so brez vsega strahu pred kugo, le mi Štajerci nosimo še težko breme.